

Tööstus: asbest tapab alles paarikümne aasta pärast

Äripäev, 10.06.2010

Ettevõtja on küll kohustatud kavandatavast asbestitööst tööinspeksiooni vähemalt nädala jagu enne tegevuse algust teavitama, ent inspektoritel on põhjust arvata, et vaid väga väike osa firmadest seda tõepoolest ka teeb.

Omal ajal hinnati asbesti kõrgelt kui suhteliselt odavat ehitusmaterjali, aga ka kui tõhusat, halvasti soojust juhtivat isolatsioonimaterjali. Alates 1970. aastatest on asbesti kasutamine Euroopas vähenenud, sest on tõestatud krokidoliidi kopse kahjustav ning kantserogeenne mõju. 2005. aasta algusest on asbesti tootmine ja uute rajatiste juures kasutamine euroliidus keelatud.

Ettevõtjaile pole kuigi populaarne teema

Tööinspeksiooni teabeosakonna analüütiku Krista Vaikmetsa sõnul pole asbest kuigi populaarne teema, millega ettevõtjad inspeksiooni pöördusid, ning vaid väga väike osa ettevõtetest teatab tööinspeksioonile asbestitöödega tegelemisest.

"Asbestitöödega seotult ongi põhiline rikkumine selles, et ei teavitata meid tööde alustamisest või siis puudub lammutustöödel või asbesti eemaldamisel kirjalik tegevuskava," märkis Vaikmets. "Tuleb ka ette, et ettevõtte pole hinnanud asbestitöö ohtlikkust. Siiski tuvastame aastast rikkumisi maksimaalselt vaid paaris-kolmes ettevõttes."

Ainsana Eestis asbestitööde koolituslitsentsi omava OÜ Juunika Koolitus tegevjuht Kristina Jürgensohn tõdes, et suur osa ettevõtetest ei täida asbestitöödele kehtestatud nõudeid, samuti pole tema sõnul teada, millised tagajärjed võivad olla asbesti kasutamise kõige aktiivsematel aastatel praegusele põlvkonnale.

Asbesti kasutati möödunud sajandil palju

"Keegi pole ju uurinud, kas mitte 50-60ndates eluaastates inimeste suur suremus pole põhjustatud omaaegsest sagedasest kokkupuutumisest asbestiga," märkis Jürgensohn. "Aastatel 1950-1970 kasutati asbesti kõikjal ja selle tõttu võib seda ka praegu veel paljudes kohtades leiduda."

Ta rõhutab, et eriti asbestirohked võivad olla toona ehitatud hooned, mida kas või Tallinnaski praegu lammutatakse. Jürgensohn märkis, et senikaua, kui asbest püsib seinas või kinnises isolatsioonis, on see ohutu, ohtu tekitab just lammutamine, kui asbesti sisaldavad materjalid välja kistakse.

"Tuleb tõdeda, et lammutustöid tehakse väga prostalt, selleks palgatakse sageli töömehed, keda päris ehitusele ei saa lubada," rääkis ta. "Kõige ohtlikumad tööd ongi seotud hoonete lammutamisega ning soojustisolatsiooni- ja ventilatsioonitöödega. Asbestikiud on iseenesest nähtamatud, kui ohtu ei teadvustata ja asbesti olemasolu kindlaks ei tehta, jääbki see esialgu märkamata."

Tervise Arengu Instituudi onkoloogia ja immunoloogia osakonna teadur Maie Kangur kinnitas, et keskmine asbestist põhjustatud haigustesse haigestumine pole Eestis kõrgem kui teistes riikides.

"Probleem on see, et haiguste väljakujunemise periood võib ulatuda 20-40 aastani ja siis pole üldjuhul enam kedagi mingite rikkumiste eest vastutusele võtta," tõdes Kangur.

"Lammutustöödel tuleb kõigepealt teha hoone ülevaatus ja riskianalüüs ning hinnata, kas seal võib leiduda asbesti. Kui leidub, tuleb see enne põhilise lammutamise algust eemaldada."

Materjalil head asendust senini leitud ei ole

Asbestitööde korralduse ja sellega seotud nõuded sätestab valitsuse määrus nr 224, mis esitab asbestitöödele töötervishoiu ja tööohutuse nõuded. Lisaks tööinspektsiooni teavitamisele on määruses kirjas kohustused, mis asbesti käitlemisega kaasnevad.

Asbesti kõikidele tööstuslikult vajalikele headele omadustele ei ole seni leitud võrdväärset ja ohutumat asendajat. Asbest peab vastu keemilisele töötlusele, kuumusele, see ei aurustu ega lahustu vees ja on keskkonnas väga stabiilne. Samas on asbest ilmselt kõige parem isolatsioonimaterjal, mida inimene üldse teab.

Asbest

*Kiuline silikaatide klassi kuuluv mineraal.

*Asbest kui looduslikult esinev kiudjaid kristalle moodustav magneesiumsilikaat omab üht serpentiinset ja viit kiudjat vormi.

*Asbeste kasutatakse peamiselt nende tulekindluse, painduvuse ning keemilise ja mehaanilise vastupidavuse tõttu.

*Tööstuslikult toodetud asbestist moodustab krüsotiil umbes 95%.

*Asbesti võib suure tõenäosusega leida ehitistes, mis valminud enne 1981. aastat, torude ja katelde ümber olevates isolatsioonimaterjalides, autode piduri- ja hõõrdekateetes.

*Töötaja asbestiga kokkupuute päevane piirnorm on 0,1 kiudu sissehingatava õhu ühes kuupsentimeetris (100 000 kiudu/m³ kohta).

*Asbestiosake loetakse kiuks, kui selle pikkuse ja läbimõõdu suhe on 3 : 1 või suurem.

*2006. aastal toodeti maailmas kokku 2,3 miljonit tonni asbesti.

*Suurimaks tootjaks on Venemaa 925 000 tonniga, järgnevad Hiina 458 000, Kasahstan 300 000 ja Kanada 240 000 tonniga.

*Asbestikiudude põhjustatud asbestoosi ei saa ravida - kujunenud kopsufibroosi pole võimalik kaasaegsete vahenditega mõjutada.

tasub teada

Riskide eest vastutab tööde tegija

*Asbestitööl kokku puutuv töötaja peab kasutama filtriga tolumumaski ja peakattega varustatud tolmukindlast materjalist ühekordse kasutusega kombinesooni, kaitsekindaid ja -jalatseid.

*Tööandja peab tagama, et tööde koht oleks piiritletud ning varustatud ohutusmärkidega.

*Tööandja peab korraldama asbestitöö tegijale väljaõppe.

*Tööandja peab tagama töötajale enne ja pärast asbestitööd tervisekontrolli.

Ain Alvela

tööstuse ja põllumajanduse valdkonna toimetaja